

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

(«Εποπτική Αρχή»)

Στόχοι, γενικές αρχές και βασικές λειτουργίες της Εποπτείας και Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης

Εισαγωγή

Ο Περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος 38(I) 2016 («ο Νόμος»), είναι ο Νόμος ο οποίος, με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2009/138/EK, εισάγει το νέο καθεστώς, γνωστό ως Φερεγγυότητα II, το οποίο ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν την ανάληψη, άσκηση και εποπτεία (supervision) των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών εργασιών. Ο εν λόγω Νόμος ρυθμίζει, επίσης, τα θέματα που αφορούν την ανάληψη, άσκηση και εποπτεία των εργασιών διαμεσολάβησης, στη βάση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2002/92/EK, καθώς και άλλα συναφή θέματα.

Η αρμοδιότητα της εφαρμογής του πιο πάνω Νόμου και των σχετικών με αυτόν Κανονισμών ανατίθεται στον Έφορο Ασφαλίσεων («Ο Έφορος»). Ο Έφορος, με βάση το άρθρο 30 του Νόμου, αποτελεί την αρμόδια εποπτική αρχή των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία και ασκεί όλες τις αρμοδιότητες και εξουσίες που του παραχωρούνται από τον Νόμο με στόχο την προστασία των αντισυμβαλλομένων και των δικαιούχων ασφαλίματος.

Με βάση το άρθρο 35(2)(β) και (ε) του Νόμου, η αρμόδια εποπτική αρχή έχει υποχρέωση να διασφαλίζει τη δημοσιοποίηση των στόχων της εποπτείας και των βασικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων της, ως επίσης και τα γενικά κριτήρια και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία εποπτικής εξέτασης (supervisory review process), η οποία προβλέπεται στο άρθρο 39 του Νόμου.

A. Στόχοι, γενικές αρχές και βασικές λειτουργίες της εποπτείας

Οι βασικοί στόχοι της εποπτείας είναι:

- (1) Η προστασία των ληπτών ασφάλισης, των ασφαλισμένων και των δικαιούχων απαιτήσεων από ασφάλιση.
- (2) Η ομαλή λειτουργία της αγοράς ιδιωτικής ασφάλισης και η εμπέδωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών σε αυτήν.
- (3) Η διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Κύπρο.

Οι γενικές αρχές και οι βασικές λειτουργίες της εποπτείας, όπως αυτές περιλαμβάνονται στο Άρθρο 33 του Νόμου και στις Κατευθυντήριες Γραμμές (οι «ΚΓ») της European Insurance and Occupational Pensions Authority (ΕΙΟΡΑ), για τη διαδικασία εποπτικής εξέτασης, είναι:

- (1) Η εποπτεία βασίζεται σε προβλεπτική και αναλογική προσέγγιση, η οποία επικεντρώνεται στους κινδύνους των ασφαλιστικών και ανασφαλιστικών επιχειρήσεων (Προοίμιο 1.2 των ΚΓ), και περιλαμβάνει την εξακρίβωση, επί συνεχούς βάσεως, της ορθής λειτουργίας των ασφαλιστικών και ανασφαλιστικών δραστηριοτήτων και τη συμμόρφωση τους προς τις διατάξεις περί εποπτείας.
- (2) Η εποπτεία περιλαμβάνει κατάλληλο συνδυασμό δραστηριοτήτων και ελέγχων εκτός των χώρων (offsite) της επιχείρησης και εντός των χώρων (επιτόπιων-onsite).
- (3) Ο Έφορος εξασφαλίζει την εφαρμογή των απαιτήσεων που προβλέπονται στον Νόμο κατά τρόπο ανάλογο προς τη φύση, την πολυπλοκότητα και την κλίμακα των ενυπαρχόντων κινδύνων στις δραστηριότητες των ασφαλιστικών ή ανασφαλιστικών επιχειρήσεων (ΚΓ 3).
- (4) Ο Έφορος ασκεί την εποπτική του αρμοδιότητα σύμφωνα με τις σχετικές κατ'εξουσιοδότηση πράξεις, τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα και τα εκτελεστικά τεχνικά πρότυπα.

Β. Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης

Η διαδικασία εποπτικής εξέτασης βασίζεται σε τρεις πυλώνες/στάδια (ΚΓ1):

- (1) Την αξιολόγηση κινδύνων (ΑΚ).
- (2) Την αναλυτική εξέταση.
- (3) Τα εποπτικά μέτρα.

Η εποπτική εξέταση των ασφαλιστικών και ανασφαλιστικών επιχειρήσεων διεξάγεται με βάση τις σχετικές εσωτερικές διαδικασίες της εποπτικής αρχής, λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες του Νόμου και τις σχετικές ΚΓ, ως επίσης και το Supervisory Review Process (SRP) Handbook, το οποίο έχει ετοιμάσει και διαθέσει στις εποπτικές αρχές-μέλη της η ΕΙΟΡΑ. Επίσης, η εν λόγω εξέταση καλύπτει τόσο τους εκτός των χώρων (offsite) ελέγχους όσο και τους επιτόπιους (onsite) ελέγχους.

Σε όλα τα στάδια της εποπτικής εξέτασης, οι λειτουργοί ελέγχων βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία με τις εποπτευόμενες από αυτούς επιχειρήσεις (ΚΓ5).

Με βάση το άρθρο 39 του Νόμου, μέσα στα πλαίσια της εποπτικής εξέτασης, η εποπτική αρχή ελέγχει και αξιολογεί ιδίως τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων προς τις απαιτήσεις που αφορούν τα εξής:

- (α) το σύστημα διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της αποτίμησης του ιδίου κινδύνου και της φερεγγυότητας,
- (β) τις τεχνικές προβλέψεις,
- (γ) τις κεφαλαιακές απαιτήσεις,
- (δ) τους επενδυτικούς κανόνες,
- (ε) την ποιότητα και την ποσότητα των ιδίων κεφαλαίων, και
- (στ) σε περίπτωση που η ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση χρησιμοποιεί πλήρες ή μερικό εσωτερικό υπόδειγμα, τη συνεχή συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις για πλήρη και μερικά εσωτερικά υποδείγματα.

Όσον αφορά την αξιολόγηση των ποιοτικών απαιτήσεων (σύστημα διαχείρισης κινδύνων, σύστημα εσωτερικών ελέγχων κ.λ.π.), που σχετίζονται με το σύστημα διακυβέρνησης, γίνεται αξιολόγηση της δομής/οργάνωσης, των στρατηγικών και των πολιτικών, ως επίσης και των διεργασιών και διαδικασιών που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να προβαίνουν σε εντοπισμό, εκτίμηση και διαχείριση των υφιστάμενων κινδύνων που σχετίζονται με τις εργασίες τους. Επίσης, η εποπτική αρχή ελέγχει και αξιολογεί και την επάρκεια των μεθόδων και πρακτικών, τις οποίες εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις, προκειμένου να επισημαίνουν πιθανά γεγονότα ή μελλοντικές μεταβολές στις οικονομικές συνθήκες που θα μπορούσαν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη συνολική χρηματοοικονομική κατάσταση τους καθώς και την ικανότητα τους να ανταπεξέρχονται στην περίπτωση τέτοιων πιθανών γεγονότων ή μελλοντικών μεταβολών στις οικονομικές συνθήκες.

(1) Αξιολόγηση Κινδύνων (ΑΚ)

Για την ΑΚ, η εποπτική αρχή λαμβάνει υπόψη όλες τις σχετικές πληροφορίες που αντλούνται από διάφορες πηγές, όπως:

- (α) Τακτικές και έκτακτες ποσοτικές και ποιοτικές αναφορές, οι οποίες υποβάλλονται στην εποπτική αρχή από τις εποπτευόμενες επιχειρήσεις.
- (β) Πληροφορίες και ευρήματα από επιτόπιους ελέγχους.
- (γ) Πληροφορίες, οι οποίες υποβάλλονται στην εποπτική αρχή από τις εποπτευόμενες επιχειρήσεις, στη βάση έκτακτων ερευνών/ερωτηματολογίων.

- (δ) Αποτελέσματα ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (ασκήσεις αντοχής).
- (ε) Στατιστικές αναλύσεις για την ανάπτυξη της αγοράς και την εμπειρία προηγούμενων ετών, δείκτες έγκαιρης προειδοποίησης, δείκτες κινδύνου, προηγούμενα ευρήματα και πορίσματα για τις επιχειρήσεις τόσο της ίδιας της αρχής όσο και άλλων αρχών και οργανισμών και ιδρυμάτων.
- (στ) Ανταλλαγή πληροφοριών στα πλαίσια κολλεγίων ή/και βάσει πρωτοκόλλων συνεργασίας με τις άλλες εποπτικές αρχές ή/και μέσω κοινών μελετών που γίνονται μέσω της ΕΙΟΡΑ.
- (ζ) Ανταλλαγή πληροφοριών με τις άλλες εποπτικές αρχές του χρηματοοικονομικού συστήματος, ως επίσης και με το Υπουργείο Οικονομικών, και με άλλα εμπλεκόμενα μέρη (όπως τον Σύνδεσμο Αναλογιστών Κύπρου, τον Σύνδεσμο Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου, και άλλες ενώσεις/συνδέσμους/οργανώσεις).
- (η) Συλλογή πληροφοριών από το διαδίκτυο, τον Τύπο και τα μέσα ενημέρωσης.

Με βάση τα στοιχεία/πληροφορίες που συλλέγονται, η εποπτική αρχή διενεργεί πρώτα σχετικές διεξοδικές αναλύσεις (ΚΓ 28) των βασικών δεικτών (τόσο για τις εργασίες όσο και για το ύψος των υποχρεώσεων και των περιουσιακών στοιχείων), και μετά προβαίνει στην Αξιολόγηση Κινδύνων (ΚΓ 12), τόσο της κάθε επιχείρησης σε ατομικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο αγοράς (ΚΓ 7), και γίνεται η κατανομή των εταιρειών σε επίπεδα ρίσκου.

Η ΑΚ περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα (ΚΓ 13):

- α) Αξιολόγηση πληροφοριών (ΚΓ 14).
- β) Προσδιορισμός της ταξινόμησης κινδύνου (risk classification) και αντικτύπου (impact classification) της ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής επιχείρησης (ΚΓ 15 και 17).
- γ) Προσδιορισμός της ταξινόμησης κινδύνου αντίκτυπου στη περίπτωση ομίλου, (ΚΓ 16).
- δ) Προσδιορισμός των αποτελεσμάτων του πλαισίου αξιολόγησης κινδύνου (ΚΓ 19).
- ε) Κατάρτιση εποπτικού σχεδίου και καθορισμό της έντασης της εποπτείας (ΚΓ 20).
- στ) Στην περίπτωση των ασφαλιστικών ομίλων, εφόσον υπάρχει σώμα εποπτών που έχει συγκροτηθεί βάσει του άρθρου 248, παράγραφος 2, της Οδηγίας Φερεγγυότητα ΙΙ, η συμβολή των πτυχών του εποπτικού σχεδίου στο πρόγραμμα εργασίας του σώματος, κατά περίπτωση.

Όσον αφορά το (ε) πιο πάνω, γίνεται ιεράρχηση των εποπτικών ελέγχων/δραστηριοτήτων, προσδιορίζονται οι προτεραιότητες των λειτουργικών ελέγχων, και ο βαθμός της

λεπτομέρειας και η συχνότητα των εποπτικών τους ελέγχων (εκτός χώρων και εντός χώρων). Στη βάση του εποπτικού σχεδίου, επανακαθορίζονται η συχνότητα υποβολής των τακτικών εποπτικών αναφορών, εκεί όπου κρίνεται αναγκαίο, η ανάγκη για υποβολή επιπλέον πληροφοριών και για πόσο χρονικό διάστημα, και ενημερώνονται σχετικά οι επιχειρήσεις που επηρεάζονται, το αργότερο εντός 3 μηνών πριν το τέλος της οικονομικής τους χρήσης (ΚΓ 23).

(2) Αναλυτικός έλεγχος/εξέταση (ΚΓ 25 έως 27) και Επιτόπιοι έλεγχοι (ΚΓ 29 έως 32)

Εκεί όπου κρίνεται αναγκαίο, η εποπτική αρχή προσθέτει στο εποπτικό σχέδιο και αναλυτικούς ελέγχους/εξετάσεις, για συγκεκριμένα πεδία κινδύνων (ΚΓ 25), και ζητά συμπληρωματικές πληροφορίες (ΚΓ 26). Επίσης, διασφαλίζει ότι τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τον αναλυτικό έλεγχο/εξέταση καταγράφονται και καθίστανται προσβάσιμα σε εσωτερικό επίπεδο για σκοπούς εσωτερικών ελέγχων (ΚΓ 27).

Εκεί όπου κρίνεται αναγκαίο, η εποπτική αρχή προσθέτει στο εποπτικό σχέδιο και τακτικούς ή ειδικούς επιτόπιους ελέγχους (είτε γενικούς για όλους τους κινδύνους, είτε αναλυτικούς για συγκεκριμένα πεδία κινδύνων). Οι εν λόγω έλεγχοι περιλαμβάνουν τρία στάδια που είναι: (α) Η προετοιμασία, (β) οι επιτόπιες εργασίες και (γ) τα συμπεράσματα. Τα συμπεράσματα από τέτοιους ελέγχους κοινοποιούνται στην επιχείρηση και της δίνεται η δυνατότητα να απαντήσει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

(3) Εποπτικά Μέτρα (ΚΓ 33 έως 42)

Μετά την ολοκλήρωση της εποπτικής εξέτασης, και αφού έχουν εξαχθεί τα συμπεράσματα για τυχόν αδυναμίες και πραγματικές ή πιθανές ελλείψεις ή περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στη λήψη μέτρων, καθορίζονται και λαμβάνονται, κατά σειρά προτεραιότητας και αναλόγως της σοβαρότητας των πιο πάνω, ως επίσης και του επιπέδου ρίσκου για αφερεγγυότητα, τα δέοντα μέτρα, με βάση τις πρόνοιες, τα εργαλεία και τις διαδικασίες που προνοεί ο Νόμος. Τα μέτρα κοινοποιούνται εγγράφως και εγκαίρως στην επιχείρηση. Η κοινοποίηση περιλαμβάνει ενδεδειγμένο χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου θα πρέπει η επιχείρηση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής των μέτρων, η εποπτική αρχή παρακολουθεί κατά πόσον αυτά εφαρμόζονται σωστά από την επιχείρηση, και επίσης τα αξιολογεί και, όπου καθίσταται αναγκαίο, επικαιροποιεί το εποπτικό σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό αποτελεσματικότητας των εποπτικών μέτρων που έχουν εφαρμοσθεί από την επιχείρηση.